



İKTİSADİ ARAŞTIRMALAR
VAKFI

ARDAHAN İLİNİN EKONOMİK KALKINMASI

SEMİNER

İSTANBUL, 1998

DOÇ.DR. NASİP DEMİRKUŞ: Sayın Vali'm, Sayın İktisadi Araştırmalar Vakfı Yetkilileri, Saygıdeğer Misafirler, Değerli Hemşerilerim...

Ardahan İli bugüne kadar önemli derecede göç veren illerimizden biridir. Bu göç oranı ile ilişkili olarak Ardahan ilinin tarım ve hayvancılık potansiyelinde de önemli değişimler olmuştur. Bu konu ile ilgili izlenimlerim; 1974 yılına kadar yörede bulunmam ve 1982 -1990 yılları arasında Göle, Hanak ve Posof ilçelerinde floristik yönden yapmış olduğum yüksek lisans ve doktora çalışmalarım esnasında edindiğim bilgilere dayanmaktadır.

Yöre ekonomisini canlandırmaya yönelik olarak Ardahan Valiliği'nce başlatılan ve yürütülmekte olan çalışmalar hakkında Sayın Vali'mizden edindiğim bilgiler, bir Ardahan'lı olarak beni gururlandırmış ve kendi olanaklarımız ölçüsünde bir şeyler yapabilmek için de cesaretlendirmiştir.

Ardahan İlinin Bitkisel Potansiyeli ile Tarım ve Hayvancılığın İlişkisi

Ardahan ili ve ilçelerinde bulunan bitki çeşidi sayısı yaklaşık 800 adet olup bunların 85 çeşidi ağaç ve çalı, geri kalan 715 çeşit ise otsu bitkilerdir.

Çiçekdağı ve Çevresi Florası Üzerine Bir Araştırma (1990) isimli

doktora çalışması verileri doğrultusunda özellikle Posof ilçesinde yetişen kültür bitkilerini şöyle sıralamamız mümkündür;

- *Prunus divaricata* subsp. *divaricata* (Sarı erik)
- *Cerasus vulgaris* (Vişne)
- *Cerasus avium* (Kiraz)
- *Juglans regia* (Ceviz)
- *Malus sylvestris* subsp. *mutis* (Elma)
- *Tilia rubra* (Ihlamur)
- *Pyrus communis* subsp. *sativa* (Armut)
- *Corylus avellana* var. *avellana* (Fındık)
- *Avena sativa* (Yulaf)
- *Helianthus* (Ayçiçeği)
- *Solanum tuberosum* (Patates)
- *Phaseolus vulgaris* (Fasulye)
- *Allium cepa* (Soğan)
- *Raphanus sativus* (Turp)
- *Lactuca sativa* (Marul)
- *Cucurbita pepo* (Kabak)
- *Hordeum* (Arpa)
- *Triticum* (Buğday)
- *Onobrychis sativa* (Korunga)
- *Vicia sativa* (Fiğ)
- *Brassica* (Lahana)

Posof ve çevresinde yetişen bu kültür bitkilerinin çoğu ekonomik önemi olan bitkilerdir. Ancak üretimin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle Ardahan'ın meyve ve sebze gereksinimi tam olarak karşılanamamakta, çevre il ve ilçelerden (Iğdır, Oltu, Artvin gibi) bu gereksinim karşılanmaya çalışılmaktadır.

Ayrıca yörenin kuzeydoğu kısmı, iklimi nedeniyle galeri orman özelliğinde olup doğal bir güzelliğe sahiptir. Bu doğal güzelliğin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için milli parklar sınırlarına

dahil edilmek üzere Milli Parklar Müdürlüğü'ne müracaat edilmesi gerekmektedir. Böylelikle yörenin turistik özelliği de gündeme gelmiş olacaktır. Burada bulunan özellikle Picea (Ladin) ve Abies (Kök nar) ağaçlarının çoğaltılması için bir fidanlık oluşturulması da ilin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunacak önerilerimiz arasındadır.

Ardahan'ın yüksek rakımlı otlak ve yaylaları ekstansif (yaygın) büyük ve küçükbaş hayvancılığa uygun olduğu halde, düşük rakımlı ve yerleşim yerlerinin yakınlarında entansif (yoğun) büyük ve küçükbaş hayvancılığın, yaylalar ve daha yüksek rakımlı yerlerde küçükbaş hayvancılığın, bitkisel üretimin yoğun bir şekilde yapıldığı ovalık kesimde ise arıcılığın teşvik edilmesinde yarar vardır. Ayrıca mevcut bitki varlığının dah etkin bir şekilde kullanımı için önerilen yöntemlerden biri olan münavebeli otlatma uygulaması, üreticilerimizin bir kısmı tarafından bilinmemekte yada bilinse de uygulanmamaktadır. Aynı şekilde; mevcut bitki varlığının oldukça uzun süren kış mevsimine saklanması için önerilen silo yemi yapımı konusunun da Tarım İl Müdürlüğü'nün değerli elemanları tarafından oldukça özverili çalışmalar ile üreticilerimize aktarılması sonucu Ardahan ilinin tarım ve hayvancılığının daha karlı bir duruma getirilmesi mümkün olacaktır.

Yörede tarım ve hayvancılığın gelişmesi aynı zamanda tarım ve hayvancılığa bağlı yan kuruluşların gelişmesine neden olacaktır. Dolayısıyla birçok kişiye de iş sahası açılmış olacaktır. Böylelikle halkın refah seviyesi artacağı için yöreden göçün önlenmesine de katkısı olacaktır inancındayız.

Sabrınıza teşekkür eder saygılarımı sunarım.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

DAVIS, P.H., 1965-1988. Flora of Turkey and East Aegean Islands: 1 (1965); 2(1967); 3(1970); 4(1972); 5(1975); 6(1978); 7(1982); 8(1984); 9(1985); Suppl. (1988), Edinburgh Univ.Press.

DEMİRKUŞ, N., 1990. Çiçekdağı ve Çevresi Florası Üzerine Bir Araştırma. (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

ERİK, S., N. DEMİRKUŞ, 1985. Türkiye Florasındaki Çeşitli Kareler için Yeni Kayıtlar. Doğa Bilim Dergisi, Seri A2, Cilt 9, Sayı 1; 51-61.

ERİK,S.,N. DEMİRKUŞ, 1986. Contributions to the Flora of Turkey. Doğa Bilim Dergisi, Seri A2, Cilt 10, Sayı 1; 100 - 105.

İKTİSADÎ ARAŞTIRMALAR VAKFI, 1996. Yozgat İlinin Ekonomik Önemi. S. 129-144

İKTİSADÎ ARAŞTIRMALAR VAKFI, 1998. Niğde İlinin Ekonomik Önemi S. 125-136.